

โรคนิ้วในถุงน้ำดี หมายถึง ภาวะที่มีก้อนนิ่วเกิดขึ้นในถุงน้ำดี ซึ่งก้อนนิ่วนี้เกิดจากการสะสมของสารบางชนิด อาจพบนิ่วก้อนเดียวหรือหลายก้อนได้ การเกิดนิ่วนี้อาจทำให้เกิดการอักเสบของถุงน้ำดีแบบเฉียบพลันและแบบเรื้อรังตามมาได้

สาเหตุ

สาเหตุที่แท้จริงยังไม่ทราบแน่ชัดแต่มีสาเหตุส่งเสริม ได้แก่ การอักเสบหรือติดเชื้อของถุงน้ำดี การชอบรับประทานอาหารที่มีไขมันสูง กรดไขมันสูง การมีภาวะคั่งของน้ำดีในถุงน้ำดี หญิงที่รับประทานยาคุมกำเนิดติดต่อกันเป็นเวลานาน หญิงวัยหมดประจำเดือน ผู้ที่ไม่ค่อยออกกำลังกาย ผู้ป่วยโรคเบาหวาน โรคธาลัสซีเมีย โรคตับแข็งหรือโรคโลหิตจางจากเม็ดเลือดแดงแตก

อาการและอาการแสดง

ผู้ป่วยบางรายอาจไม่แสดงอาการ บางรายมีอาการแน่นท้อง อืดท้อง อาหารไม่ย่อย มีลมมาก ปวดท้องแน่นๆ บริเวณลิ้นปี่หรือใต้ชายโครงขวาแล้วไปหลัง มักเป็นหลังรับประทานอาหาร 1-2 ชั่วโมง ในรายที่มีอาการอักเสบของน้ำดีจะมีไข้สูง ปวดท้องมากตลอดเวลา อาจมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนร่วมด้วย ถ้ามีการอุดตันของท่อทางเดินน้ำดีจะมีอาการตัวเหลืองตาเหลือง

การวินิจฉัยโรค ทำได้โดยการตรวจร่างกาย การตรวจโดยถ่ายภาพรังสีทางหน้าท้องและที่ยอมรับในการยืนยันว่าเป็นโรคนิ้วในถุงน้ำดี คือการตรวจอัลตราซาวด์

การรักษา

- ในรายที่ไม่แสดงอาการ แพทย์จะให้การรักษาโดยให้งดอาหารมันๆ แนะนำให้ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ และตรวจสุขภาพเป็นประจำ
- ในรายที่มีอาการปวดท้อง โดยแพทย์พิจารณาแล้วว่าเกิดจากนิ่ว จะแนะนำให้ผ่าตัดตัดถุงน้ำดีออก
- ในรายที่มีการอักเสบติดเชื้อร่วมด้วย แพทย์จะให้ยาแก้ปวด ยาปฏิชีวนะ งดอาหารและน้ำทางปากและให้นอนพักบนเตียง แต่ถ้าอาการไม่ดีขึ้นจะพิจารณาให้การรักษาโดยการผ่าตัด
- การผ่าตัดมี 2 วิธีคือ การผ่าตัดโดยวิธีเปิดหน้าท้องโดยตรง และการผ่าตัดผ่านกล้องส่อง
- การใช้ยาละลายนิ่ว ซึ่งจะไม่พิจารณาทำในกรณีที่ เป็นนิ่วชนิดที่เป็นสารแคลเซียม

การเตรียมตัวมานอนโรงพยาบาลเพื่อรับการผ่าตัด

- เมื่อท่านทราบว่าต้องได้รับการผ่าตัด พยาบาลที่ห้องตรวจจะมอบแผ่นพับเรื่อง “คำแนะนำสำหรับผู้ป่วยโรคนิ้วในถุงน้ำดี” ให้กับท่านเพื่อจะได้ทำความเข้าใจก่อนมานอนโรงพยาบาล
- หากต้องการห้องพิเศษ สามารถจองล่วงหน้าได้ที่ศูนย์รับจองห้องพิเศษ ชั้น 1 อาคารเฉลิมพระบารมี โทร 053 936 385

- เตรียมความพร้อมด้านค่าใช้จ่าย เช่น ค่าอุปกรณ์พิเศษสำหรับการใช้ในการผ่าตัด ประมาณ 5,000 ถึง 10000 บาท การเบิกค่ารักษาต่างๆเช่น เตรียมใบส่งตัวจากต้นสังกัดสำหรับผู้ป่วยบัตรทอง โดยให้นำมาในวันนัดนอนโรงพยาบาล

- ในวันนัดนอนโรงพยาบาล ให้นำใบนัดมายื่นที่ห้องตรวจ ศัลยกรรมทั่วไป 101 เพื่อทำเรื่องนอนโรงพยาบาลพร้อมทั้งตรวจสอบสิทธิการรักษา

คำแนะนำผู้ป่วยก่อนได้รับการผ่าตัด

- ก่อนวันผ่าตัดจะมีวิสัญญีแพทย์มาตรวจเยี่ยมประเมินอาการต่างๆของท่าน
- พยาบาลประจำหอผู้ป่วยจะแนะนำวิธีปฏิบัติตัวก่อนและหลังผ่าตัดให้กับท่าน เช่น การหายใจและไออย่างถูกต้อง การออกกำลังกายบนเตียง การลุกจากเตียง เพื่อช่วยลดภาวะแทรกซ้อนหลังการผ่าตัด และลดอาการปวดแผลผ่าตัด
- ท่านจะได้รับการเตรียมผิวหนังในคืนก่อนผ่าตัดโดยการฟอกผิวหนังด้วยยาฆ่าเชื้อที่หน้าท้อง ในรายที่ผ่าตัดหน้าท้องผ่านกล้องส่อง จะเน้นทำความสะอาดบริเวณที่จะใส่กล้องลงไป คือ บริเวณสะดือ
- คืนก่อนผ่าตัด ท่านจะได้รับยาคลายเครียด และพยาบาลจะดูแลให้ท่านงดน้ำและอาหารหลังเที่ยงคืน
- ในวันผ่าตัด ท่านจะได้รับสารน้ำทางหลอดเลือดดำหรือให้น้ำเกลือ และท่านจะได้รับยาคลายเครียดอีกครั้งก่อนไปห้องผ่าตัด

- การผ่าตัดใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมง และอยู่ที่ห้องพักฟื้นอีกประมาณ 2 ชั่วโมง เพื่อสังเกตอาการ หากไม่มีอาการผิดปกติ ท่านจะได้รับการดูแลที่หอผู้ป่วยตามเดิม

- ในผู้ป่วยที่ไม่สามารถผ่าตัดผ่านกล้องส่องได้สำเร็จ แพทย์จะเปลี่ยนการผ่าตัดเป็นแบบเปิดหน้าท้อง ซึ่งมีโอกาสพบได้ประมาณ 10 เปอร์เซ็นต์

การปฏิบัติตัวภายหลังได้รับการผ่าตัด

ผู้ที่ได้รับการผ่าตัดแบบเปิดแผลโดยตรง จะมีแผลผ่าตัดบริเวณชายโครงด้านขวา ส่วนผู้ที่ได้รับการผ่าตัดผ่านกล้องส่อง จะมีแผลผ่าตัดประมาณ 3-4 จุด บริเวณหน้าท้อง และท่านจะต้องงดน้ำและอาหารไปก่อนจนกว่าแพทย์จะมาประเมินอาการหลังผ่าตัด หากท่านสามารถรับประทานอาหารได้ แพทย์และพยาบาลที่หอผู้ป่วยจะแจ้งให้ท่านทราบอีกครั้ง นอกจากนี้ท่านจะได้รับการจัดท่านอน ให้นอนถ้าศีรษะสูงเพื่อลดการตึงของแผล

- ภายหลังการผ่าตัดท่านอาจเกิดภาวะแทรกซ้อนจากการนอนนานๆเช่น ภาวะท้องอืด ปวดบวมเฉพาะที่ ถุงลมปอดแฟบ ปวดแผลผ่าตัด การเกิดลิ่มเลือดในหลอดเลือดดำส่วนลึกของขาได้ ดังนั้น ท่านสามารถป้องกันได้โดยเมื่อท่านรู้สึกตัว ควรหายใจและไออย่างถูกต้อง การออกกำลังกายและการพลิกตะแคงตัวอย่างถูกวิธี หลีกเลี่ยงโดยเร็วภายใน 6-12 ชั่วโมง แต่อย่างไรก็ตามการลุกจากเตียงโดยเร็วควรทำเมื่อท่านไม่มีอาการหน้ามืดหรือเวียนศีรษะ นอกจากนี้ภาวะแทรกซ้อนที่อาจพบได้ เช่น ภาวะเลือดออกจาก

อันตรายที่เกิดขึ้นต่อหลอดเลือดแดง/ดำของตับ ท่อน้ำดีรั่ว มีฝีหนองในหน้าท้องและแผลอักเสบ

- หากท่านรู้สึกปวดบริเวณแผลผ่าตัด หรือเกิดอาการคลื่นไส้และอาเจียน ควรแจ้งให้พยาบาลทราบเพื่อท่านจะได้รับยาบรรเทาอาการดังกล่าวตามแผนการรักษา

- กรณีผ่าตัดแบบเปิดแผล ขณะเคลื่อนไหวควรใช้มือประคองแผลเพื่อลดภาวะตึงของกล้ามเนื้อและการสัมผัสที่อ่อนแผล ซึ่งจะเป็นผลทำให้เกิดอาการปวด

- ในกรณีที่ต้องการใบรับรองแพทย์ควรแจ้งให้แพทย์ทราบเมื่อแพทย์อนุญาตให้กลับบ้านได้

การปฏิบัติตัวเมื่อกลับบ้าน

- งดอาหารที่มีไขมันสูง เช่น ขาหมู แคมหมู กะทิ เป็นต้น เป็นระยะเวลาประมาณ 2 เดือน

- รับประทานยาตามแพทย์สั่ง

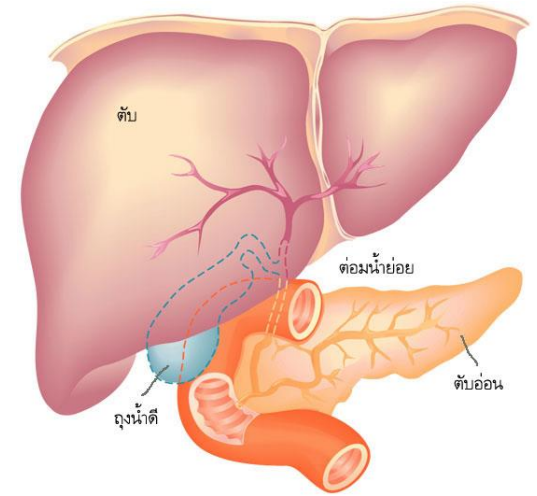
- พักผ่อนให้เพียงพอ และหลีกเลี่ยงการทำงานหนักในระยะ 3 เดือนแรกกรณีผ่าตัดแบบเปิดแผล สำหรับท่านที่ผ่าตัดผ่านกล้องส่องควรพักประมาณ 7 วัน หลังจากนั้นควรออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอตามความเหมาะสม

- หากแผลผ่าตัดเปื่อยช้ำหรือมีเลือดออก ให้ไปทำแผลที่สถานบริการสุขภาพใกล้บ้านอย่างน้อยวันละครึ่ง

- มาพบแพทย์ตามนัด

- หากมีอาการผิดปกติ เช่น ปวดท้อง ตัวเหลือง ตาเหลืองมากขึ้น ให้ท่านมาพบแพทย์ก่อนวันนัด

คำแนะนำสำหรับผู้ป่วยโรคนิ่วในถุงน้ำดี

กลุ่ม PCT ศัลยกรรม (LC)

โรงพยาบาลมหาราชนครเชียงใหม่

ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์นายแพทย์ไตรจักร ชันดู

